

MIASTA MARZEŃ

Kopenhaga

BIBLIOTEKA GAZETY WYBORCZEJ

Panorama Nyhavn.

„Miasta Marzeń” to nowa 21-tomowa seria przewodników, poświęconych miastom znanym z historii i literatury. Opowiada ich dzieje, prezentuje zgromadzone w nich zabytki i dzieła sztuki, kreśli sylwetki wielkich i sławnych mieszkańców. I – przede wszystkim – wskazuje trasy, które ułatwiają dogłębne ich poznanie. Z tymi przewodnikami marzenia się spełniają.

Przewodniki z serii „Miasta Marzeń” mają powtarzalny układ, dzięki czemu posługiwanie się nimi jest proste i intuicyjne. W szczególny sposób zostały zaakcentowane w nich informacje bliskie polskiemu odbiorcy.

Część I, **Historia** – ukazuje dzieje miasta od najdawniejszych czasów aż po dzień dzisiejszy.

Część II, **Wademekum** – prezentuje osobliwości miasta, lokalne specjały, tradycje i jego niezwykłych mieszkańców.

Część III, **Zwiedzanie** – proponuje trasy, którymi najlepiej udać się na podbój miasta. Autorzy zatroszczyli się o to, by turystom nie umknął żaden szczegół wart poznania, a miejskie szlaki turystyczne wytyczyli tak, by podczas aktywnego zwiedzania mogli pozwolić sobie na chwilę wytchnienia od zgiełku miasta.

Rady dla podróżnych – w tej części znalazły się praktyczne rady, jak poruszać się po mieście, jakiej skosztować kuchni i gdzie najwygodniej się zatrzymać. Cennym uzupełnieniem są liczne wskazówki, które nawet w obcym kulturowo miejsku pozwolą poczuć się bezpiecznie.

Opisy najbardziej interesujących obiektów w części **Zwiedzanie** zostały opatrzone odsyłaczami do kolorowych planów i map, a ikonka w górnym rogu strony informuje, gdzie szukać mapy.

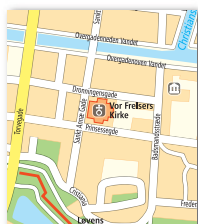
Autorzy

Katarzyna Kuras jest adiunktem w Instytucie Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego, autorką szeregu publikacji dotyczących historii nowożytnej, w tym książki *Współpracownicy i klienci Augusta A. Czartoryskiego w czasach saskich*. Aktualnie koncentruje się na badaniach dotyczących dworów monarszych w XVIII-wiecznej Europie oraz studiach nad mechanizmami walki politycznej w I Rzeczypospolitej. Zajmuje się także popularyzacją historii, będąc m.in. współautorką monografii królewskiej wsi Ptaszkowa.

Krzysztof Fokt jest historykiem, archeologiem i regionalistą, zajmującym się m.in. dziejami Górnych Łużyc i ich ustroju, historią Słowian w VIII–X w. oraz archeologią średniowiecznych osad wiejskich na Śląsku. Absolwent uniwersytetów Jagiellońskiego i Wrocławskiego, obecnie zatrudniony w Pracowni Wydawnictw Źródłowych przy Katedrze Historii Prawa Polskiego UJ. Autor kilkunastu artykułów naukowych, współautor dwóch książek popularnonaukowych, w tym poczytnego *Vademecum Historii Górnych Łużyc*.

Autorzy lubią podróżować, dobre jedzenie oraz spacerować po Górach Izerskich późnym latem i wczesną jesienią; nie gardzą także dobrą muzyką i literaturą. Wspólnie opracowali już przewodnik po sanktuariach w Kalwarii Zebrzydowskiej i Łagiewnikach, opublikowany w 2011 r. w serii „Miejsca Święte”, oraz *Edynburg i Brukselę* z cyklu „Miasta Marzeń”.

Kopenhaga

► Plany

**Centrum
Kopenhagi**
przednia wyklejka

Stare Miasto
96–97

**Na północ od
Starego Miasta**
152

**Christianshavn
i Holmen**
184–185

Vesterbro i okolice
194–195

**Komunikacja
w Kopenhadze**
tylna wyklejka

► Wprowadzenie

Strażnica Sundu 14

► Historia

Kalendarium 20

Skromne początki 24

Miasto biskupie 28

Miasto królewskie 34

Kopenhaga w XIX i XX w. 48

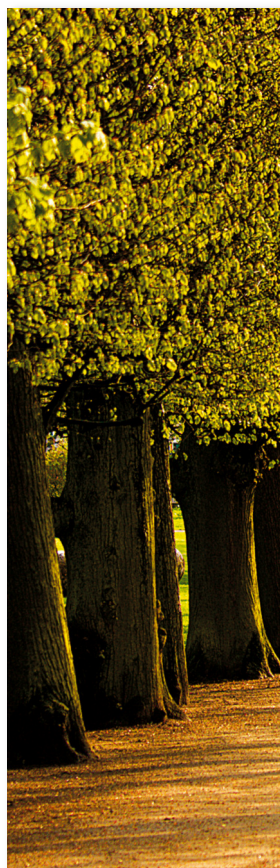
► Wademekum

Duńska rodzina królewska 64

Giganci Złotego Wieku 70

Rok w Kopenhadze 76

Specjalności kulinarne 80

► Zwiedzanie

Spacer po mieście nad Sundem	92
Slotsholmen – Wyspa Zamkowa	98
Od placu Ratuszowego do Nyhavn	118
Dzielnica Łacińska i okolice Nørreport ..	138
Frederiksstadt i twierdza Kastellet	150
Rosenborg i okolice	168
Christianshavn i Holmen	182
Vesterbro i Frederiksberg	192
Poza centrum miasta	210
Okolice Kopenhagi	218

► Okiem znawcy

Biskup Absalon, założyciel Kopenhagi ...	32
Nicolai Eigtved	
– architekt rokokowej Kopenhagi	44
Rzemiosło artystyczne	84
Od modelu atomu do bomby atomowej ..	142

► Rady dla podróżnych

229

Strażnica Sundu

Kopenhaga, położona na wschodnim krańcu Zelandii oraz na wyspie Amager, zawdzięcza swoje istnienie i rozwój cieśninie Sund.

Cieśnina Sund to od wieków istotny punkt na mapie Europy, o znaczeniu niewiele ustępującym tak strategicznie ważnym miejscom jak Cieśnina Gibraltarska, Bosfor czy Dardanele. Sund, w języku duńskim zwany Øresundem, stanowi bowiem najkrótszą drogę łączącą dwa ważne akweny – Morze Bałtyckie i Morze Północne. To właśnie tego wyjątkowego miejsca, wraz z twierdzami w Helsingør i Helsingborgu (ta ostatnia dziś w Szwecji), strzegł najpierw biskup, a potem królewski zamek w Kopenhadze, wokół którego wyrosło kupieckie miasto.

Wyjątkowe położenie

Usytuowanie nad Sundem od dawna warunkowało dobrobyt miasta, przydając mu wyjątkowego kolorytu wielkiego, międzynarodowego ośrodka portowego. Obok renomy światowego ośrodka handlu, do blasku Kopenhagi od dawna przyczynia się także blichtr królewskich dworów i zamków oraz stołecznych instytucji dumnego Królestwa Danii. Jego władcy od sześciu stuleci właśnie tutaj pilnowali swych interesów, pobierając sundzkie cło, oraz zawiadywali krajem, który kiedyś sięgał od Grenlandii po wybrzeża Estonii oraz od Skanii po Holsztyn.

Warto przy tym pamiętać, że Kopenhaga, dziś znajdująca się na wschodnim skraju Danii, przez większość swych dziejów leżała w centrum królestwa, obejmującego do 1658 r. także położoną za Sundem Skanię, zajęta wówczas przez Szwedów i do dziś należąca do Szwecji. Obecnie zresztą cieśnina już nie rozdziela, a w znaczącym stopniu znów, jak przed wiekami, łączy ludzi mieszkających po jej obu stronach, do czego przyczyniło się połączenie w 2000 r. obydwu jej brzegów mostem (Øresundsbron).

Nader korzystne położenie geograficzne Kopenhagi zdeterminowało w dużej mierze jej historię, kulturę, a nawet kierunek ekspansji terytorialnej. Od północy starą część miasta zamyka cytadela, od wschodu port, od południa plac Ratuszowy. Wewnątrz tego czworoboku mieści się Stare Miasto z doskonale zachowaną nowożytną zabudową oraz sięgającym średniowiecza układem ulic i placów. Również ze względu na swe położenie geograficzne, a zwłaszcza przecinające miasto liczne kanały, stolica Danii, nieco na wyrost, bywa nazywana „drugim Amsterdamem”.

Na poprzednich stronach: Mała Syrenka; nowoczesne apartamenty miasta; Nyhavn.

Po prawej: most nad Sundem (Øresundsbron).

Eko-metropolia

Kopenhaga, z 540 tys. mieszkańców (ok. 1/10 obywateli Danii), jest czwartym co do liczby ludności miastem Skandynawii, po Oslo, Sztokholmie i Helsinkach. Liczby te nie oddają jednak jej faktycznej pozycji, gdyż cała aglomeracja w granicach sprzed reformy administracyjnej z 2007 r. liczy ok. 1,2 mln, a kopenhaski obszar metropolitalny (z grubsza pokrywający się z zasięgiem kopenhaskiej komunikacji publicznej) ok. 1,9 mln mieszkańców. Siła przyciągania metropolii kopenhaskiej wykracza zresztą poza duńską granicę, obejmując tereny położone w sąsiedniej Szwecji, za wodami Sundu, z głównymi miastami Malmö i Lund. Zaludnienie całego tego regionu (tzw. Øresund Region) szacowane jest, zależnie od przypisywanych mu granic, na 2,8–3,6 mln ludzi.

Kopenhaga, ze swym zwartym historycznym centrum i rozległym obszarem metropolitalnym, łączy w sobie wszelkie zalety niezbyt rozległego, historycznego miasta oraz ważnego europejskiego ośrodka miejskiego. Miasto to słynie ze świetnie zorganizowanej komunikacji publicznej, która spaja w jedną sieć szybką kolej podmiejską, autobusy, a od niedawna także metro. W duńskiej stolicy nie brak przy tym parków, urokliwych nadbrzeży i innych miejsc, pozwalających odpocząć od wielkomiejskiego zgiełku, którego w tak dużym ośrodku nie sposób przecież zupełnie uniknąć. W Kopenhadze, bardziej niż w innych europejskich metropoliach, jest też widoczny ruch rowerowy. Sieć ścieżek dla rowerów liczy aż 350 km długości, a ponad 1/3 mieszkańców miasta codziennie dojeżdża na dwóch kółkach do pracy i szkoły.

Możliwość używania rowerów jako codziennego środka transportu oraz inne rozwiązania zastosowane w Kopenhadze sprawiają, że bywa ona nazywana eko-metropolią. W nazwie tej nie chodzi tylko o dbałość mieszkańców i władarzy Kopenhagi dotyczącą środowiska naturalnego, lecz także o całościowe spojrzenie na miasto jako środowisko przyjazne życiu. W 2008 r. międzynarodowe czasopismo lifestyle'owe „Monocle” uznało Kopenhagę za najlepsze miasto na świecie, argumentując taką opinię krótko: „jest stworzona, aby w niej żyć”. Można zgadzać się z tym twierdzeniem lub nie, w każdym razie warto przyjechać i przekonać się samemu, jaka naprawdę jest duńska stolica.

Po prawej: rower – popularny środek transportu w Kopenhadze.

Na następnych stronach: nocna panorama Nyhavn.

Najważniejsze daty

Ok. 4000 p.n.e. Najstarsze ślady mezolitycznych łowców-zbieraczy na terenie późniejszej Kopenhagi.

1043 Pierwsza wzmianka o Havn, osadzie portowej ulokowanej w miejscu późniejszej Kopenhagi.

Ok. 1160 Przejście osady Havn w ręce biskupa Roskilde – Absalona.

1167 Wzmianka o Kopenhadze jako osadzie targowej w *Kronice Duńczyków* Saxo Grammatyka.

1249 Zniszczenie Kopenhagi przez wojska lubeckie.

1254 Nadanie Kopenhadze praw miejskich.

1368 Najazd Hanzeatów.

1369 Rozebranie zamku i murów miejskich przez najeźdźców.

1416 Przejęcie Kopenhagi przez króla Danii, Eryka Pomorskiego.

1429 Wprowadzenie cła sundzkiego.

1479 Fundacja Uniwersytetu Kopenhaskiego.

1524 Kapitulacja Kopenhagi popierającej Chrystiana II przed wojskami Fryderyka I.

1532 Aresztowanie Chrystiana II w Kopenhadze.

1534–1536 Wojna hrabska w Danii.

29 VII 1536 Kopenhaga kapituluje przed wojskami Chrystiana III.

1536 Luteranizm religią panującą w Danii.

1581 Rozbudowa ziemnych fortyfikacji miasta.

1634 Zakończenie budowy zamku Rosenborg.

1648 Ufundowanie Biblioteki Królewskiej przez Fryderyka III.

1658–1659 Oblężenie Kopenhagi przez wojska szwedzkie pod wodzą króla Karola X Gustawa.

1660 Dania monarchią absolutną.

1670 Wytyczenie placu Kongens Nytorv.

1700 Oblężenie miasta przez oddziały angielsko-holendersko-szwedzkie.

1711 Epidemia dżumy w Danii.

1728 Wielki pożar Kopenhagi.

1748 Otwarcie budynku Teatru Królewskiego.

1754 Ufundowanie Królewskiej Duńskiej Akademii Sztuk przez Fryderyka V.

1757 W Kopenhadze powstaje pierwszy szpital, w którym leczy się za darmo.

1775 Inauguracja działalności Królewskiej Fabryki Duńskiej Porcelany.

1793 Biblioteka Królewska otwarta dla publiczności.

1795 Kolejny wielki pożar duńskiej stolicy.

1801 Bitwa na redzie.

1807 Kopenhaga zbombardowana przez flotę brytyjską.

1814 Koniec unii Danii z Norwegią.

1819 Statek parowy Caledonia łączy Kopenhagę z Norwegią.

1843 Założenie ogrodów Tivoli.

1847 Powstaje browar Carlsberg.

1859 Otwarcie kopenhaskiego Ogrodu Zoologicznego.

1863 Na ulice Kopenhagi wyjeżdża pierwszy konny tramwaj.

1872 Wystawa Przemysłowa Północy.

1875 Śmierć Hansa Christiana Andersena (ceremonia pogrzebowa w katedrze Marii Panny).

1880 Parowiec SS Thingvalla łączy Kopenhagę z Nowym Jorkiem.

1892 Początek elektryfikacji miasta.

1910 Budowa pierwszych ścieżek rowerowych.

1913 Odsłonięcie posągu Małej Syrenki.

1925 Otwarcie portu lotniczego Kastrup.

1928 Uroczysta inauguracja trzeciego zamku Christiansborg.

1930 Pierwszy kryty basen miejski.

1940–1945 Okupacja Kopenhagi przez wojska niemieckie.

1962 Otwarcie głównego deptaku miejskiego (Strøget).

1967 Obchody 800-lecia istnienia miasta.

1973 Przystąpienie Danii do Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (EWG).

1979 Pierwszy Kopenhaski Festiwal Jazzowy.

1982 Początek Karnawału Zielonoświątkowego.

1992 Zdobyte przez reprezentację Danii mistrzostwa Europy w piłce nożnej.

1996 Kopenhaga Europejską Stolicą Kultury.

2000 Otwarcie mostu nad cieśniną Sund.

2002 Otwarcie pierwszej linii metra.

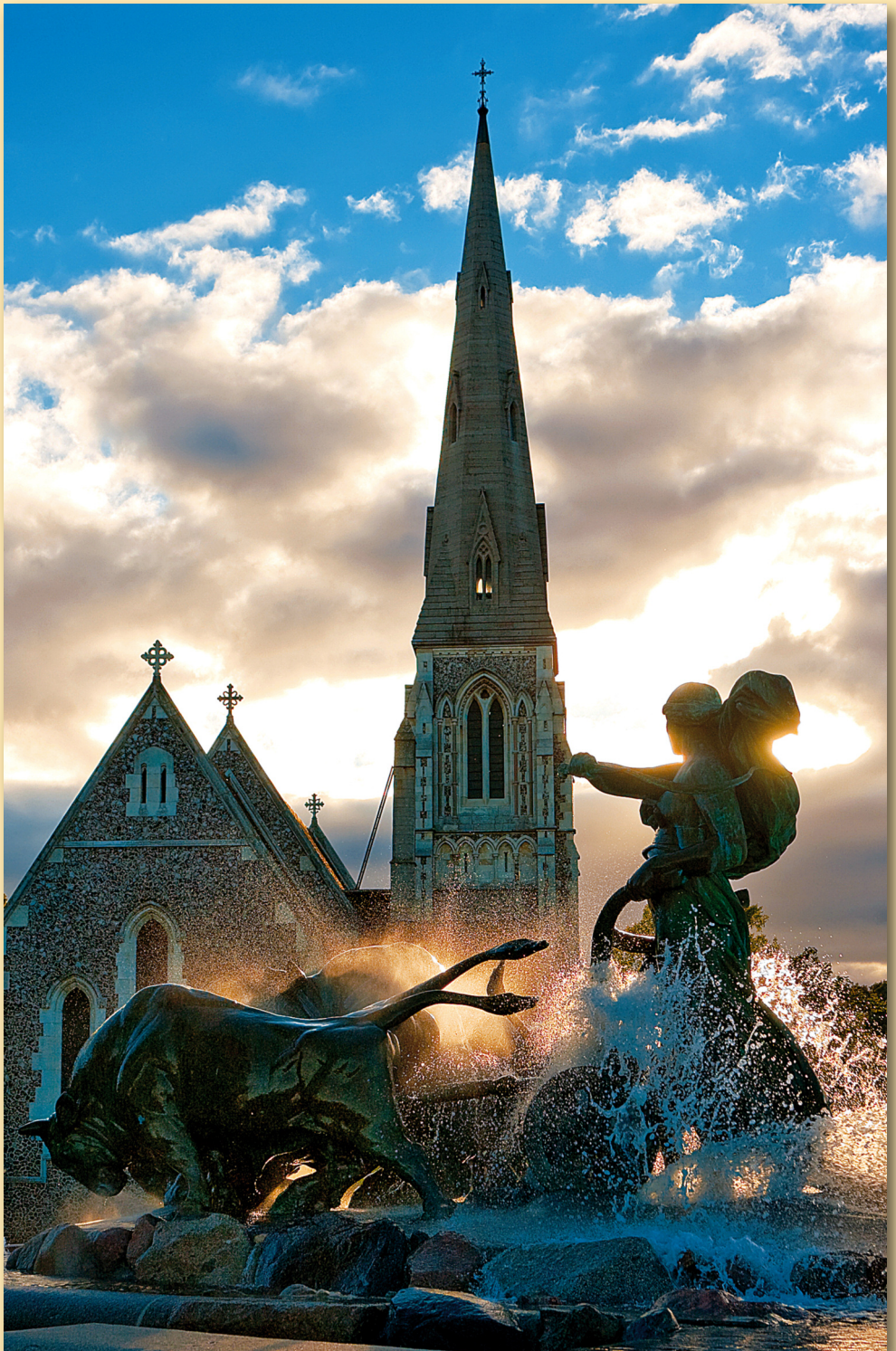
2004 Inauguracja działalności Nowej Opery.

2009 15. Konferencja Klimatyczna ONZ w Kopenhadze.

2011 Odsłonięcie Nowego Narodowego Pomnika Pamięci.

1 I 2012 Objęcie przez Danię prezydencji UE.

Po prawej: fontanna Gefiony i kościół św. Albana.
Na następnych stronach: Tivoli.

Skromne początki

Rejon dzisiejszej Kopenhagi długo nie wyróżniał się spośród innych części wyspy Zelandii, choć zamieszany był od tysiącleci.

O tym, że okolice te zamieszkane były od tysięcy lat, wiadomo dzięki wieloletnim badaniom kopenhaskich archeologów. Pradziejami Zelandii zajmowali się bowiem światowej sławy uczeni, m.in. Christian Jürgensen Thomsen (1788–1865), twórca obowiązującego do dziś podziału dziejów ludzkości na epoki kamienia, brązu i żelaza.

Od łowców reniferów do Ludzi Północy

Wyspa Zelandia, na której w większej części leży dzisiejsza Kopenhaga, już w środkowej epoce kamienia (mezolicie) była jednym z ulubionych łowisk ówczesnych ludów łowiecko-zbierackich, przemieszczających się za stadami reniferów. Grupy łowców-zbieraczy zakładały swe obozowiska także w rejonie dzisiejszej stolicy Danii, z których najstarsze datowane są na ok. 4000 lat p.n.e., czyli na sam schyłek mezolitu.

Z późniejszych okresów, gdy mieszkańcy wschodniej Zelandii znali już rolnictwo, z terenu tej wyspy pochodzi kilka wartych wspomnienia zabytków. Najbardziej znanym z nich jest wózek solarny z Trundholm wykonany z brązu, który przedstawia kłacz ciągnący dysk pokryty złotą blachą – symbolizujący Słońce. Ten niezwykły przedmiot związany z kultem i obliczeniami kalendarzowymi jest rozmaicie datowany, niewątpliwie jednak powstał między 1400 a 500 r. p.n.e. Wózek z Trundholm można dziś zobaczyć na stałej wystawie w Muzeum Narodowym w Kopenhadze.

Inne znane zabytki z wyspy pochodzą z tzw. okresu wędrówek ludów (ok. 400–800 r. n.e.). Wówczas duńskie wyspy oraz Półwysep Jutlandzki zamieszkiwali już przodkowie dzisiejszych Duńczyków, którzy do historii przeszli jako Normanowie, czyli Ludzie Północy. Wspomniane cenne pozostałości to tzw. brakteaty zelandzkie, okrągłe złote i srebrne medaliony z przedstawie-

niami scen mitologicznych oraz legendami ukazanymi przy pomocy pisma runicznego (tzw. starszy Futhark).

W cieniu Lejre

W tzw. okresie wikingim (ok. 800–1000 r. n.e.), który nastąpił po wędrówkach ludów, na Zelandii powstały liczne centra władzy duńskich Normanów – zwanych także wikingami – którzy wsławili się śmiałymi najazdami na niemal wszystkie kraje Europy Zachodniej. Najważniejszy z tych ośrodków powstał w miejscowości Lejre. Tamtejsi pogańscy władcy byli najpotężniejszymi wodzami zachodnich Normanów – zwanych także Danami – przodków dzisiejszych Duńczyków. Na dalekie wyprawy mogli wyruszać ze swej siedziby, która przez Fiord Roskilde była połączona z Morzem Północnym.

Moc konungów („królów”) z Lejre poświadczają badania archeologiczne. Wykazały one, że władcy ci rozporządzali obszerną halą, przeznaczoną do ucztowania ze swą drużyną, oraz bogactwami, którymi obdarowywali wiernych sobie ludzi. Część z tych wyrobów ze złota i srebra można oglądać w Muzeum Narodowym w Kopenhadze oraz Muzeum Miejskim w Roskilde. Potęgę zelandzkich władców złamali jednak królowie z Jutlandii. Wyraznym znakiem ich władzy było wzniesienie ok. 980 r., z polecenia Haralda Gormssona, zwanego Sinozębym (ok. 958–986), sześciu okrągłych grodów, tzw. typu Trelleborg, z których jeden stanął na Zelandii, a dwa po przeciwnej stronie cieśniny Sund – w Skanii.

Havn, czyli Przystań

Harald Sinozęby oraz jego syn Swen Widłobrody (986–1014), organizując królewską władzę na Zelandii, swym głównym punktem oparcia uczynili Roskilde. To właśnie w tym, dopiero

Po prawej: wikingowie dmący w lury na placu Ratuszowym.

Rekonstrukcja chaty z okresu wikingów w Lejre.

nawracanym na chrześcijaństwo regionie, znalazły się królewska rezydencja i siedziba biskupstwa. O znaczeniu tego ośrodka świadczy unikatowe znalezisko ze Skuldelev, czyli pięć wraków statków odkrytych w 1962 r. Zostały one zatopione ok. 1070 r. w celu zablokowania fiordu prowadzącego do portu w Roskilde. Od 1969 r. można je oglądać w stworzonym specjalnie dla nich muzeum.

Z okresu dominacji Roskilde pochodzi pierwsza wzmianka o osadzie, która w przyszłości miała zdeponizować to miasto i stać się stolicą Danii. Osada będąca poprzedniczką dzisiejszej Kopenhagi została wymieniona w XIII-wiecznym utworze *Knytlinga Saga*, w opisie zmagania Swena II Estrysena (1047–przed 1076) – wówczas pretendenta do tronu Danii – z władcą Norwegii, Magnusem Dobrym (1035–1047). Wiadomo skądinąd, że walki te toczyły się w 1043 r. Podczas pościgu za pokonaną w poprzedniej bitwie flotą Swena, Magnus Dobry miał dopaść ją zacumowaną w miejscowości Höfn. Jej na-

zwa oznacza po prostu „Havn”, czyli Port lub Przystań.

Nazwa ta wskazuje niedwuznacznie, że już w XI w. statki pływające po cieśninie Sund korzystały ze znajdującej się w miejscu dzisiejszej Kopenhagi dogodnej, naturalnej przystani. Nie ulega przy tym wątpliwości, że opiekę nad nią rozciągał władca, któremu zależało na kontroli ruchu w cieśninie i pobieraniu opłat od przepływających tamtędy statków. Badania archeologiczne wskazują, że już w XI i na początku XII w. istniały na terenie dzisiejszego Starego Miasta co najmniej dwie osady. Duchową opiekę zapewniał ich mieszkańcom kościółek pw. św. Klemensa, patrona marynarzy. Nazwa „Havn”, określająca osadę nad Sundem, pojawiła się jeszcze raz ponad sto lat później, w bulli papieża Urbana III (1185–1187) z 21 października 1186 r. Wówczas jednak miejscowość należała już do biskupa Roskilde, Absalona (ok. 1128–1201).

Po prawej: wieże katedry w Roskilde.

Miasto biskupie

Przełom w dziejach skromnej osady Havn stanowiło przejście władzy nad nią przez Absalona, energicznego biskupa Roskilde.

Absalon, przez lata drugi po królu człowiek w Danii, słusznie uchodzi za założyciela Kopenhagi. Otrzymał ok. 1160 r. władzę nad skromną miejscowością Havn, wkrótce wznosił przy niej swój zamek. Twierdza ta nie była bynajmniej niepozornym, drewniano-ziemnym gródkiem, jak wiele innych ośrodków władzy i siły militarnej w tamtych czasach, lecz mурowaną z cegły warownią, jedną z pierwszych tego rodzaju w Europie Północnej. Ta biskupia forteca, mająca pilnować jednej z najlepszych naturalnych przystani u brzegów Sundu, stała na wyspie, która do dziś nazywa się Zamkową (Slotsholmen).

Przystań Kupców, czyli Købmannhavn

Jak poświadcza kronikarz Saxo Gramatyk, w 1167 r. sama osada była już targiem (*vicus*) i nazywana była Przystanią Kupców (*Portus Mercatorum*), po duńsku Købmannhavn. Przez fonetyczne uproszczenie tego toponimu powstała współcześnie obowiązująca nazwa duńskiej stolicy. Starsza wersja „Havn” jest widoczna natomiast w łacińskiej nazwie Kopenhagi – *Hafnia*.

Targowe miasteczko, pod osłoną biskupiego zamku, bezpieczne od pirackich najazdów, rosło i bogaciło się. Ogromny wpływ na gospodarczy rozkwit Kopenhagi w XII–XIII w. miało przesunięcie się wówczas ławic śledzi z okolic Rugii na wody opanowane przez Duńczyków, w rejon przylądka Skanör w Skanii i do Sundu. W ówczesnej Europie solony śledź był towarem wysoce pożądanym – spożywano go podczas licznych okresów postnych. Z XIII w. pochodzi, zapewne przesadzona, ale wymowna wzmianka na temat obfitości występowania tych ryb w wodach Sundu. Liczba śledzi miała być wówczas taka, że duńscy rybacy wyruszywszy w morze mogli zagarniać je do łodzi garściami, nie sięgając nawet po sieci.

Jeszcze przed przyznaniem praw miejskich, w 1. połowie XIII w., Kopenhaga była osiedlem na tyle znaczącym, że istniały w niej aż cztery świątynie – oprócz najstarszej pw. św. Klemensa, także kościoły pw. św. Mikołaja, św. Piotra i Najświętszej Maryi Panny. Jasnym dowodem następującego w 1. połowie XIII w. rozwoju tego portowego ośrodka było założenie tu w 1238 r. konwentu typowo miejskiego, żebraczego zakonu franciszkanów.

Duma biskupów, sól w oku Hanzeatów

Korzystny rozwój gospodarczy Kopenhagi, kontrolującej przecież najkrótszą drogę wodną łączącą Bałtyk z Morzem Północnym, był nie w smak dominującemu w ówczesnym handlu bałtyckim kupcom niemieckim. Tworzyli oni związek miast zwany Hanzą, na czele którego stało potężne mieszczaństwo Lubeki. Niezadowolone konkurentów mieszkańcy Kopenhagi mieli odczuć na własnej skórze już w 1249 r., gdy lubecka flota najeżdżała i spłądowała ten biskupi port.

Po napadzie Hanzeatów władca Kopenhagi, biskup Roskilde Jakub Erlandsen, nie szczędził sił i środków, by umożliwić mieszkańcom szybkie odrobienie strat i odzyskanie pozycji gospodarczej. Celom tym miało służyć nadanie Kopenhadze w 1254 r. praw miejskich. W ten sposób miasto uzyskało prawne podstawy swej autonomii, znacznie jednak skromniejszej niż w przypadku ośrodków bałtyckich zakładanych na prawie lubeckim czy choćby innych miast Zelandii, których przywileje wzorowane były na Roskilde. Władza biskupa w mieście była tak silna, że jego mieszkańcy nawet prawo powołania rady miejskiej wywalczyli dopiero u schyłku XIII w.

Skromny zakres autonomii nie przeszkadzał miastu bogacić się i rozrastać dzięki fenomenal-

Po prawej: statua biskupa Absalona przy Højbro Plads w Kopenhadze.

Slotsholmen – widok współczesny.

nemu położeniu. O znaczeniu Kopenhagi świadczy otoczenie pierścieniem murów obronnych już w XIII w., co wyróżniało ją spośród innych miast duńskich. Nie spotykane duży był także obszar objęty umocnieniami. W XIV w., mimo iż spora część działek w obrębie fortyfikacji była wówczas wciąż niezabudowana (służąc jako ogrody i pastwiska), liczba ludności Kopenhagi sięgnęła 4–6 tys., czyniąc ją tym samym jednym z największych miast Skandynawii.

Choć miasto rozwijało się pomyślnie, jego dzieje obfitowały w dramatyczne momenty. W 1342 r. Kopenhaga została obsadzona załogą szwedzką, a rok później wykupiona przez króla duńskiego Waldemara Atterdaga (1340–1375), który w 1350 r. zalegalizował ten nabytek, otrzymując miasto od biskupa w dożywocie. Konflikt króla z Hanzą, która zbudowała przeciw niemu szeroką koalicję, doprowadził do kolejnego najazdu Hanzeatów na miasto w 1368 r. Zamek, który w 1294 r. oparł się zbuntowanym mieszczanom, a w 1306 r. norweskim najeźdźcom,

tym razem uległ przeważającym siłom wrogów. W 1369 r. zwycięzcy przy pomocy sprowadzonych kamieniarzy zdemonstrowali mury twierdzy i miasta. Pozyskanymi w ten sposób kamieniami obciążono kilka statków, które najeźdźcy z rozmysłem zatopili przy wejściu do kopenhaskiego portu.

Wrocie kroki przedsięwzięte przez napastników w latach 1368–1369 na dłuższą metę nie zmieniły pierwszorzędno znaczenia mieszczanstwa Kopenhagi w północnoeuropejskim handlu. Dzięki temu miasto nad Sundem, po śmierci Waldemara Atterdaga odzyskane przez biskupów Roskilde, skutecznie utrzymywało i utrwalało uzyskany w XIII i XIV w. status największego ośrodka miejskiego całej Skandynawii. Umocnioną na nowo władzę biskupów miał symbolizować odbudowany w początkach XV w. zamek, który jednak już niedługo z biskupiej twierdzy stał się królewską rezydencją.

Po prawej: brama Holsztyńska w Lubecie.

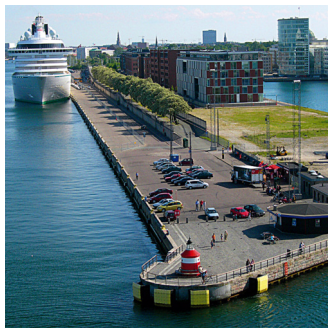
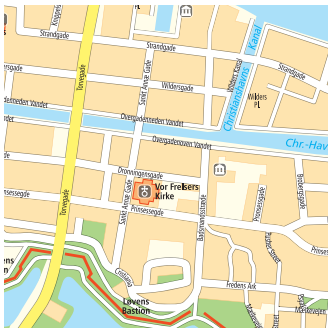

Indeks

- A**
Absalon, biskup Roskilde 26, 32
Amagertorv 127
Andersen, Hans Christian 73
Asser Bogaty 32
Assistens, cmentarz 212
- B**
Bakkehusmuseet 205
Biblioteka Królewska 112
Bocianów, Fontanna 128
Bohr, Niels 142
Bornholm 41
Brede Værk 216
Browar Chrystiana IV 109
- C**
Caritas, Fontanna 124
Charlottenborg 136
Christians Kirke 185
Christiansborg 98
Christiansborg Slotskirke (kościół zamkowy) 106
Christianshavn Torv 182
Chrystian I 34
Chrystian II 34, 36
Chrystian III 34, 37
Chrystian IV 39, 42
Chrystian V 42
Chrystian VI 45
Chrystian VII 46
Chrystian VII 47
Chrystian VIII 50
Chrystian IX 53
Chrystian X 56
- D**
Davids Samling 175
Dom Północnoatlantycki 184
Duńska Galeria Narodowa 178
Duńskie Centrum Architektury 182
Duńskie Centrum Wzornictwa 192
Duńskie Muzeum Łowiectwa i Leśnictwa 226
Duńskie, Akwarium 214
- E**
Eigtved, Nicolai 44
Ellehammer, Jacob Christian 54
Englave, park 203
- Eryk VII Pomorski 34
- F**
Fredensborg, pałac 225
Frederiksberg, park 206
Frederiksberg, zamek 208
Frederiksberggade 123
Frederiksberg, zamek 224
Fryderyk I 34, 36
Fryderyk III 40
Fryderyk IV 42
Fryderyk VI 47, 48
Fryderyk VII 50
- G**
Gammel Strand 129
Gammeltorv 123
Gielda 113
Gråbrodretorv 146
Grundtvig, Nikolai Frederik Severin 70
Grundtvig, Nikolai Frederik Severin 51
- H**
Halmtovet 203
Hansen, Christian Frederik 70
Harald Sinozęby 24
Havnebadet 210
Höfn 26
Højbro Plads 128
Holmen 190
Holmen, kościół 115
- I**
Indre Slotsgård 103
- J**
Jacobsen, Jacob Chrystian 52
Jægersborg Dyrehave 215
Jensen, Georg 84
- K**
Karol V 34
Karol X Gustaw 41
Karol XII 43
Kierkegaard, Søren 72
Kongens Have 173
Kongens Nytorv 42, 132
kościół Ducha Świętego 125
kościół Grundtviga 213
kościół św. Eliasza 200
kościół św. Mikołaja 131
kościół św. Piotra 138
kościół Trójcy Świętej 144
Kronborg 223
- Krzysztof III Wittelsbach 34
Kultorvet 148
- L**
Lund 222
Lundbye, Johan Thomas 70
Lyngby 216
- M**
Magnus Dobry 26
Malmö 221
Marmorbro (Most Marmurowy) 104
Muzeum Bertela Thorvaldsena 107
Muzeum Bursztynu 135
Muzeum Duńskich Żydów 112
Muzeum Geologiczne 178
Muzeum Karen Blixen 227
Muzeum Klasy Robotniczej 149
Muzeum Królewskich Stajni i Powozów 105
Muzeum Łodzi Wikingów 220
Muzeum Miasta Kopenhagi 201
Muzeum Morskie 188
Muzeum Muzyki 147
Muzeum Narodowe 108
Muzeum P. Storma 208
Muzeum Poczt i Telekomunikacji 146
Muzeum Rekordów Świata Guinnessa 131
Muzeum Sztuki Nowoczesnej ARKEN 210
Muzeum Sztuki Nowoczesnej Louisiana 227
Muzeum Teatru 105
- N**
Narodowy Bank Danii 117
NY Carlsberg Glyptotek 195
Nyhavn 136
Nytorv 124
- O**
Okragła, Wieża 145
Ordrupgaard 215
Ørsted, Hans Christian 75
Ørsted, Hans Chrystian 48
Ørstedparken 149
Østergade 130
- P**
Palace Hotel 120
Pałac Sprawiedliwości 124
Pałac Thott'a 135
Pamięci, Wzgórze 206
Piotr I Wielki 43
- R**
Radisson Blue Royal Hotel 199
Ratusz 121
Ratuszowa, Wieża 122
Regensen 146
Rømer, Ole 45
Rosenborg 168
Roskilde 24, 26, 34, 218
- S**
Saxo Gramatyk 28
Skovgaard, Peter Christian 70
Slotsholmen 28
Smidth, Frederik Laessøe 53
Smocza, Fontanna 120
Søndermarken 205
Stærekassen 133
Stauning, Thorvald 56
Stelling Hus 123
Straedet 128
Sund, cieśnina 37
Sven II Estridsen 26
Sven Widłobrody 24
Szwajcarski, Domek 208
- T**
Teatr Królewski 133
Thorvaldsen, Bertel 70
Tivoli, ogrody 192
Tønningen 43
Trondheim 41
Tycho Brahe Planetarium 200
- U**
Urban III 26
- V**
Valkendorff, Christoffer 37
Vor Frelsers Kirke 186
Vor Frue Kirke 140
- W**
Waldemar I 32
Wielka Synagoga 144
Wolne Miasto Christiania 188
Wolności, Pomnik 199

MIASTA MARZEŃ

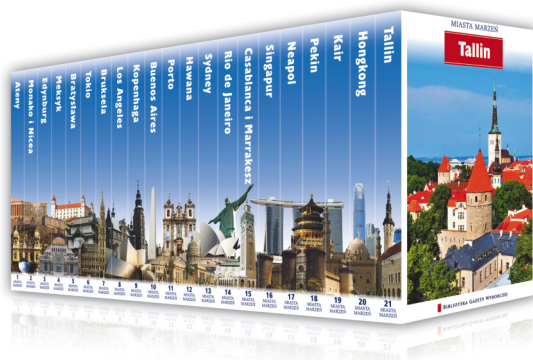
Kopenhaga

Miasta Marzeń: 21 wyjątkowych zakątków świata • Dzieje, zabytki, ludzie
• Legendy, tradycje, osobliwości • Lokalne specjały, sprawdzone trasy,
praktyczne rady • 21 niezwykłych podróży z pewnym przewodnikiem.

W serii między innymi:

**Buenos Aires, Porto, Hawana, Sydney,
Rio de Janeiro, Casablanca i Marrakesz**

Patroni medialni:

gazeta
WYBORÇA.PL

Gazeta.pl

metro

złote przeboje

ISBN 978-83-61809-66-1

9 788361 809661

Cena książki 29,99 zł (w tym 5% VAT)

INDEKS 273619

Kolekcję lub brakujące tomy można zamówić na www.kulturalnysklep.pl lub pod numerem telefonu 801 130 000

Niedostępne w wersji demonstracyjnej.

Zapraszamy do zakupu

pełnej wersji książki

w serwisie

